

## **A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye**

*A szakvélemény címe: Gyűjteményes műnek minősülő kiadványok összehasonlító vizsgálata*

**Ügyszám: SZJSZT – 15/12.**

A szakvélemény szövege

### **A Megkereső által feltett kérdések**

A nyomozóhatóság (a továbbiakban: Megbízó) 2012. október 9-én kelt szakértőt kirendelő határozatában (a továbbiakban: Határozat) az alábbi kérdéseket tette fel a Szerzői Jogi Szakértő Testületnek:

"1. A nyomozás során lefoglalt és köteles példányban rendelkezésre álló 1 db KÖNYV 1., 1 db KÖNYV 2., 1 db KÖNYV 3., 1 db KÖNYV 4., valamint 1 db KÖNYV 5. irodalmi művek és a feljelentés mellékletét képező 1 db KÖNYV 6. ISBN szám nélküli kiadványnak a megvizsgálásával állapítsa meg, hogy azok szerzői jogdíj oltalom alatt állnak-e, illetve kik a jogdíj jogosultak és a KÖNYV 6. irodalmi mű szerzői jogot sért-e, és ezzel összefüggésben mekkora az okozott vagyoni hátrány összege jogosultanként az egyes kötetekre és összesen meghatározva. Megállapításánál vegye figyelembe a nyomozás során rendelkezésre álló nyomtatást végző társaság képviselője által tett tanúvallomásában rögzítetteket és ahhoz kapcsolódó N. számú számla tartalmát. Megállapításait táblázatos formában is tüntesse fel!

2. Állapítsa meg, hogy 1 db. KÖNYV 5. irodalmi műve és a feljelentés mellékletét képező KÖNYV 6. ISBN szám nélküli kiadvány azonos tartalmú-e, azok egy szerzőtől erednek-e.

3. Állapítsa meg, hogy 1 db. KÖNYV 5. kötete és annak egyes részei szerzői jogvédelem alatt állnak-e.

4. Szakértő egyéb észrevételeit kérdés nélkül is tegye meg."

### **Az eljáró tanács válasza a Megbízó által feltett kérdésekre:**

#### **Ad 1.**

Tekintettel arra, hogy a megkereső hatóság szakértőt kirendelő Határozatának 1. kérdésében számos, önállóan értékelendő kérdést tett fel, e kérdéseket külön-külön alfejezetekben tárgyalja az eljáró tanács.

#### **1.1 A feljelentő műveinek szerzői jogi oltalma**

A feljelentő alábbi kiadványaival kapcsolatban kérdezi a megkereső hatóság, hogy azok szerzői jogdíj oltalom alatt állnak-e.

*KÖNYV 1.*

*KÖNYV 2.*

*KÖNYV 3.*

*KÖNYV 4.*

A kérdés az eljáró tanács álláspontja szerint helyesen úgy teendő fel, hogy a fenti kiadványok szerzői jogi oltalom alatt állnak-e.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. (a továbbiakban: Szt.) az alábbiak szerint rendelkezik:

*"1. § (2) Szerzői jogi védelem alá tartozik – függetlenül attól, hogy e törvény megnevezi-e – az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása. Ilyen alkotásnak minősül különösen:*

*a) az irodalmi (pl. szépirodalmi, szakirodalmi, tudományos, publicisztikai) mű,*

...

*p) a gyűjteményes műnek minősülő adatbázis.*

*(3) A szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.*

...

*4. § (1) A szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta (szerző).*

*(2) Szerzői jogi védelem alatt áll – az eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül – más szerző művének átdolgozása, feldolgozása vagy fordítása is, ha annak egyéni, eredeti jellege van.*

...

*7. § (1) Szerzői jogi védelemben részesül a gyűjtemény, ha tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű (gyűjteményes mű). A védelem a gyűjteményes művet megilleti akkor is, ha annak részei, tartalmi elemei nem részesülnek, illetve nem részesülhetnek szerzői jogi védelemben.*

*(2) A gyűjteményes mű egészére a szerzői jog a szerkesztőt illeti, ez azonban nem érinti a gyűjteménybe felvett egyes művek szerzőinek és kapcsolódó jogi teljesítmények jogosultjainak önálló jogait.*

*(3) A gyűjteményes mű szerzői jogi védelme nem terjed ki a gyűjteményes mű tartalmi elemeire.*

...

*94/B. § (1) Az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, akinek a nevét ilyenként a művön a szokásos módon feltüntették."*

A fentiek szerint tehát szerzői jogi oltalomban részesül többek között az egyéni-eredeti szakirodalmi mű, valamint a gyűjteményes mű, ha annak szerkesztése egyéni-eredeti. A szerzői jogi gyakorlat szerint „az egyéni-eredeti jelleg megállapíthatóságának minimálisan az a feltétele, hogy a mű ne legyen más mű szolgálai másolása.”<sup>1</sup> Mindössze a rend kedvéért jegyzi meg az eljáró tanács, hogy az eljárás során nem merült fel adat arra nézve, hogy a fent megjelölt művek ne SZERZŐ 1. alkotásai lennének, illetve arra nézve, hogy a fent megjelölt művek más műnek a szolgálai másolásai vagy átdolgozásai lennének.

A fent megjelölt művek alapvetően adatok, képek, illetve illusztrációk gyűjteménye, amelyeket adott esetben képaláírások, szöveges megjegyzések, táblázatok, stb. egészítenek ki. Az eljáró tanács megítélése szerint az adatok objektív információk, amelyek nem minősülnek egyéni-eredeti tartalomnak, ezekre a tartalmakra a szerzőt szerzői jog nem illeti meg. A fent megjelölt művekben szereplő képek, illusztrációk döntő részt érmék, bankjegyek reprodukciói, amelyekre a szerzőt szintén nem illeti meg szerzői jog, arra is tekintettel, hogy a bankjegyek, érmék kialakítása önállóan, grafikai műként szerzői oltalom tárgya lehet a grafikus szerző javára.

---

<sup>1</sup> Gyertyánfy Péter (szerk.): A szerzői jogi törvény magyarázata, Complex Kiadó, Budapest, 2006., 30. o.

Az eljáró tanács álláspontja szerint adott esetben egyes tartalmak - különösen szöveges megjegyzések, illetve táblázatok - esetében megállapítható lehet az egyéni-eredeti jelleg, bár az eljáró tanács megjegyzi, hogy ezek a tartalmak is sok esetben objektív jellegű információkhoz kapcsolódnak, illetve ilyen információkat írnak le.

Az eljáró tanács megítélése szerint a fent megjelölt művek szerkesztése tekintetében megállapítható egyéni-eredeti jelleg, így azok gyűjteményes műveknek minősülnek.

E tekintetben az eljáró tanács hivatkozik a Szerzői Jogi Szakértői Testület egy korábbi megállapítására, amely szerint: „a gyűjteményes művön fennálló szerzői jogi védelem független a gyűjteményben szereplő egyes alkotóelemek (pl. képek, táblázatok, szövegek) szerzői jogi védelmétől. Az egyéni eredeti jellegnek kizárólag a szerkesztés tekintetében kell fennállnia.”<sup>2</sup> A fent megjelölt művek tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű, így gyűjteményes műként a szerkesztés tekintetében oltalom illeti meg a szerzőt, akkor is, ha a művek egyes részei, tartalmi elemei (adatok, képek) nem részesülnek, illetve nem részesülhetnek, vagy nem a kérdéses művek szerzője számára részesülnek szerzői jogi védelemben. Megjegyzi azonban az eljáró tanács, hogy megítélése szerint az ilyen jellegű művek tekintetében az alkotói szabadság foka korlátozott.

Az Sztj. 94/A. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján SZERZŐ 1.-et kell az ellenkező bizonyításáig szerzőnek tekinteni.

Végül, a feljelentéssel érintett kiadványok szerzői jogi oltalmára a Határozat 1. kérdése is tartalmaz utalást, tekintettel azonban arra, hogy ez a Határozat 3. kérdésében külön kérdésként is szerepel, így erre a 3. kérdés vonatkozásában térünk vissza. E kiadványok a feljelentésben szereplő alábbi kiadványok:

KÖNYV 5.

KÖNYV 6. (ISBN szám nélkül)

## **1.2 A Könyv 5. jogsértő jellegével kapcsolatos kérdés**

Az Sztj. a jogsértés tekintetében az alábbi fő rendelkezéseket tartalmazza:

*"16. § (1) A szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. E törvény eltérő rendelkezése hiányában a felhasználásra engedély felhasználási szerződéssel szerezhető.*

*(6) Jogosulatlan a felhasználás különösen akkor, ha arra törvény vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad, vagy ha a felhasználó jogosultságának határait túllépve használja fel a művet.*

*17. § A mű felhasználásának minősül különösen:*

*a) a többszörözés (18. § és 19. §),*

*b) a terjesztés (23. §),*

*f) az átdolgozás (29. §),*

*12. § (1) A szerzőt megilleti a jog, hogy művén és a művére vonatkozó közleményen – a közlemény terjedelmétől és jellegétől függően – szerzőként feltüntessék. A szerzőt a mű részletének átvétele, idézése vagy ismertetése esetén is meg kell jelölni. A szerző a neve feltüntetéséhez való jogot a felhasználás jellegétől függően, ahhoz igazodó módon gyakorolhatja.*

---

<sup>2</sup> Ügyszám: SzJSzT-01/07/1

29. § *A szerző kizárólagos joga, hogy a művét átdolgozza, illetve hogy erre másnak engedélyt adjon. Átdolgozás a mű fordítása, színpadi, zenei feldolgozása, filmre való átdolgozása, a filmalkotás átdolgozása és a mű minden más olyan megváltoztatása is, amelynek eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jön létre.*”

Az eljáró tanács előrebocsátja, hogy e kérdésre a fenti 1. kérdés tekintetében kifejtettekből kiindulva, a kérdéses kiadványok részletes összevetését követően lehet választ adni. Az eljáró tanács tehát elsőként - pontokba szedve - a kérdéses kiadványok összehasonlítását végzi el, majd ezt követően ad választ arra, hogy a sérelmezett kiadvány jogsértő-e.

Az egyértelműség kedvéért az eljáró tanács rögzíti, hogy az alábbi kiadványok kerültek megvizsgálásra és összehasonlításra a Határozatban foglaltak szerint.

*A/1. KÖNYV 1.*

*A/2. KÖNYV 2.*

*A/3. KÖNYV 3.*

*A/4. KÖNYV 4.*

*B/1. KÖNYV 5.*

*B/2. KÖNYV 6. (ISBN szám nélkül)*

A továbbiakban tehát az egyes kiadványok között feltárt hasonlóságok és különbségek kerülnek részletesen bemutatásra és elemzésre. A kiadványok a szakértői véleményben a fentiek szerinti sorszámozással (A/1-A/4., ill. B/1-B/2.) kerülnek meghivatkozásra.

1. Mindenekelőtt leszögezendő, hogy a kiadványok tematikája hasonló: az egyik oldalon az A/1. számú kiadvány a Magyarországon kibocsátott fizetőeszközök közül az érméket (1848-2010), az A/2-A/3. számú kiadványok a bankjegyeket (1759-1925, ill. 1926-2009), az A/4. számú kiadvány pedig a speciális bankjegyeket (1846-2009) mutatja be, míg a másik oldalon a B/1-B/2. számú kiadványok összefoglalóan (érmék és bankjegyek egyaránt) igyekeznek bemutatni a pénz történetét és fajtáit Magyarországon (1892-2011). E körben kell kitérni arra, hogy a B/1. és B/2. számú kiadványok borítójukat és első oldalukat leszámítva azonos tartalmúak, így a továbbiakban azokra egységesen, „**B kiadvány**” rövidítéssel történik hivatkozás.

2. Elsőként az összehasonlított kiadványok külső megjelenése, valamint a bennük használt színvilág kapcsán megállapítható, hogy a borítók és a hátoldalak teljesen különbözőek, a kiadványokon belül a fehér alapszín egyezik, egyébként az egyes pénznemeknél használt egyedi színek különbözőek (pl. a pengőrendszer az A/1-A/4. számú kiadványokban sötétkék, a B kiadványban zöld színnel jelölik). A külső stílusjegyek vonatkozásában egyébként is megállapítható, hogy az összehasonlított kiadványoknál a formai kialakítás és a betűtípus eltérő, egyezik azonban az a koncepció, amely szerint az adott fejezetre jellemző színű kis téglalap jelenik meg minden oldal szélén, amelynek eredményeképpen – a fejezetenként különböző színnel megjelölt oldalszélek miatt – a becsukott kiadvány oldalnézetéből is látható, hogy egy adott fejezet a kiadvány mely részén kezdődik, illetőleg ér véget.

3. A kiadványokat fellapozva megállapítható, hogy míg az A/1-A/4. számú kiadványok egyaránt tartalommal, előszóval, köszönetnyilvánítással és rövidítések magyarázatával/értelmezésével kezdődnek, addig a B kiadvány elején ezek helyett reklámok,

hirdetések találhatóak, amelyek közül egyébként egyesek – más méretben és kiadványon belüli elhelyezéssel – az A/1-A/4. számú kiadványokban is fellelhetők. Következésképpen a B kiadvány az említett hirdetési felületek mellett kizárólag az egyes érmék és bankjegyek adatokkal és illusztrációkkal történő bemutatását tartalmazza, az A/1-A/4. számú kiadványok ezek bemutatásán felül azonban rendelkeznek többletelemekkel, jelesül tartalommal, előszóval, köszönetnyilvánítással és rövidítések magyarázatával/értelmezésével.

4. Tekintettel arra, hogy a B kiadvány a koronarendszer (1892-1925) érméinek bemutatásával veszi kezdetét, rögtön látható, hogy az A/1. számú kiadványban megtalálható 1848-49-es szabadságharc, továbbá a Ferenc József korabeli (1848-1892) érmék nem képezik részét e kiadványnak, amely alapján e vonatkozásban mindenképpen különbséget kell megállapítani a kiadványok között. Ezen túlmenően azonban, főként az A/1. számú kiadvány tartalomjegyzékét olvasva látható, hogy az összehasonlított kiadványok egyaránt kronológiai sorrendben, és azon belül azonos koncepció szerint veszik végig az érmefajtákat: Koronarendszer (egyéb kiadások, tervezetek), pengőrendszer (egyéb kiadások, tervezetek), forintrendszer (forgalmi-emlékérmék, forgalmi-sorok, emlékérmé kiadások, egyéb kiadások, emlékérmé tervezetek).

5. A fentiekre tekintettel a kiadványok részletes összehasonlítását érdemes a koronarendszernél kezdeni, amely a B kiadvány 5. oldalán, illetőleg az A/1. számú kiadvány 43. oldalán egyaránt az 1 filléres érme bemutatásával indul. Látható, hogy az összehasonlított kiadványokban egy-egy érme bemutatása egyaránt annak – kiadvány rendszere szerinti – sorszámával (pl. K1), hivatalos elnevezésével (pl. 1 Fillér), és kibocsátásának időintervallumával (pl. 1892-1914) indul, majd ezt követik az érme alapadatai, az érméről és annak egyes változatairól szóló táblázatok (az azokhoz fűzött esetleges megjegyzésekkel), továbbá képek, képalírások és esetenként egyéb illusztrációk, valamint az értékekkel kapcsolatos információk. Az összehasonlított kiadványok tehát egy-egy érme bemutatásánál ugyanazt az alapkoncepciót követik.

6. Ami ezen alapkoncepció egyes alkotóelemeit illeti, elmondható, hogy az összehasonlított kiadványok ugyanazt a sorszámozást használják az egyes érmék bemutatásánál a bal felső sarokban, így például a koronarendszer érméi az A/1. és B kiadványok esetében egyaránt K1-től KT3-ig kerültek sorszámozásra, és egyaránt 44féle érme bemutatását tartalmazzák, azonos sorrendben és sorszámozással. A sorszámok egyezése az összes érme bemutatásán végigvonul, ennek megfelelően megfigyelhető, hogy amelyik érme fellelhető az A/1. számú kiadványban, az azonos sorszámmal megtalálható a B kiadványban is. Ez nem jelenti azonban azt, hogy a B kiadványban kizárólag az A/1. számú kiadványban található elemek kerülnek bemutatásra, hiszen a 175-185., illetőleg 200-217. oldalakon szereplő emlékkiadások egyedül a B kiadványban szerepelnek, a szerkesztő azonban az addicionális elemeket nem látta el saját sorszámozással, így azok sorszám nélkül kerültek feltüntetésre és ismertetésre. Megjegyzendő, hogy a plusztartalom egy része olyan érmék és emlékkiadások bemutatásából áll, amelyek az A/1. számú kiadvány kiadását követően, pl. a 2011-es évben kerültek kibocsátásra (lásd e körben a B kiadvány 183-185. oldalait).

7. Az egyes érmék bemutatásakor az A/1. és B kiadványok egyaránt a következő alapadatokat tüntetik fel: súly, átmérő, vastagság, anyag, előlap, hátlap, perem, forgalom időtartama („forgalomban”). Az összehasonlított kiadványokban ezen alapadatok ugyanabban a sorrendben jelennek meg, és ahol az A/1. számú kiadvány tervezőt is feltüntet, ott a B kiadvány is feltünteti a tervezőt, méghozzá ugyanúgy az „anyag” és az „előlap” adatok között.

Továbbá, azoknál az érméknél, ahol az A/1. számú kiadvány más alapadatokkal dolgozik, például elhagyja az előlapra, hátlapra, peremre vagy a forgalom időtartamára vonatkozó adatokat, ott a B kiadványban is ugyanazok az adatok kerülnek szerepeltetésre, illetőleg elhagyásra (pl. B kiadvány 19. oldalának összehasonlítása az A/1. számú kiadvány 69. oldalával). A fentiekén túlmenően, azokon a helyeken, ahol az A/1. számú kiadvány az alapadatokon kívül megjegyzést/megnevezést is feltüntet (pl. „Fantáziaveret Károly Róbert garas mintájára”), ott a B kiadványban ugyanaz a megjegyzés/megnevezés szintén megjelenik (pl. B kiadvány 21. oldalának összehasonlítása az A/1. számú kiadvány 73. oldalával). Egyes esetekben fellelhetőek különbségek az adatokban, megjegyzésekben, pl. az egyes érmék peremén található recék számát, illetőleg a peremet alkotó más motívumok leírását a B mű tartalmazza (lásd példaként e körben a B kiadvány 126-130. oldalait).

8. Ami az egyes érmékhez tartozó táblázatokat illeti, azok egyaránt az egy adott évben kibocsátott érmék darabszámát, illetve azok mostani – pontosabban a kiadványok kiadásának időpontjában fennálló – hozzávetőleges értékét hivatottak szemléltetni. A táblázatok felépítésében és adataiban azonban már látunk különbségeket, míg ugyanis az A/1. számú kiadvány a „kiadás” és „darabszám” elnevezésű oszlopok mellett a „szép”, „n. szép”, „kiváló”, „extra” és „Euro” kategóriákat (négy kategória és euró érték) tartalmazza, addig a B kiadvány a „kopott”, „szép” és „kiváló” kategóriákba (három kategória) sorolja az érméket, állapotuk, valamint annak megfelelő hozzávetőleges értékük szerint. Továbbá, amíg az A/1. számú kiadvány a táblázat egyes kategóriáinál az érmék értékeit ezer forint alapegységben adja meg, valamint az „extra” minőségű érme értékét euróban is feltünteti, addig a B kiadvány a teljes forintösszegeket kiírja, azok euróban kifejezett értékeinek feltüntetése nélkül. Ezen túlmenően a más elnevezésű és eltérő számú kategóriák mellett maguk az ott feltüntetett értékek (forintösszegek) is különböznek, amely alátámasztja, hogy az összehasonlított kiadványok e táblázataiban használt különböző elnevezésű kategóriák nem feleltethetők meg teljesen egymásnak, annak ellenére, hogy az érmék kiadási évei és kiadott darabszámai majdnem minden esetben teljes egyezést mutatnak ugyanezen táblázatok első két oszlopában.

9. A fentiekén túlmenően több érmefajtánál szerepel egy „Változatok-egyéb” elnevezésű táblázat is, méghozzá mind az A/1. számú kiadványban, mind pedig a B kiadványban. E táblázatban ugyanannál az érmefajtánál ugyanazok a változatok szerepelnek az összehasonlított kiadványokban, rendre ugyanazzal a leírással (pl. „K. B. B-betűje nyitott, R”, lásd a B kiadvány 12. oldalát és az A/1. számú kiadvány 57. oldalát). Ennél a táblázatnál megfigyelhető az is, hogy az egyes éremváltozatok annak ellenére ugyanabban a sorrendben kerülnek feltüntetésre, hogy az A/1. számú kiadványban ez a sorrend – a másik, fő táblázattól eltérően – nem kronologikus, hanem az éremváltozatok fajtáihoz (pl. utánveret = uv, próbaveret = pv) igazodik. Itt lehet megfigyelni azt is, hogy a B kiadványban alkalmazott rövidítések az A/1. számú kiadvány „rövidítések értelmezése” rovatában (8. oldal) meghatározott rövidítésekhez igazodnak, anélkül, hogy a B kiadványon belül bárhol útmutatót találnánk a rövidítések feloldásához. Mindezekén túl szembevetendő hasonlóság mutatkozik az ehhez a táblázathoz fűzött egyes megjegyzések tekintetében is, szóról szóra ugyanazok a megjegyzések köszönnek ugyanis vissza az éremváltozatok táblázatainak (pl. B kiadvány 14-15. oldalainak összehasonlítása az A/1. számú kiadvány 61-63. oldalával).

10. Megfigyelhető, hogy az összehasonlított kiadványok tartalmaznak több, „Fémpénzek kiadása” elnevezésű összesítő táblázatot is, amelyek – az alattuk található megjegyzésekkel együtt – pontosan egyeznek a kiadványokban (pl. B kiadvány 18., 35. és 105-106. oldalainak összehasonlítása az A/1. számú kiadvány 68., 102. és 220-222. oldalával), ráadásul

tematikailag éppen az adott kiadvány ugyanazon részén (pl. koronarendszer és korona egyéb kiadásai témakörök között) helyezkednek el.

11. Az egyes érmefajták bemutatásához használt képek és illusztrációk megvizsgálásakor megfigyelhető, hogy a B kiadvány érmékről szóló teljes része (5-199. oldalak) szinte kizárólag az A/1. számú kiadványban megjelenő képeket használja, kijelenthető, hogy a B kiadvány szinte valamennyi éremábrája megegyezik az A/1. számú kiadványban ugyanannál az érmefajtánál található képpel/képekkel, csupán a képek minősége, mérete, illetve a táblázatokhoz, valamint egymáshoz képest történő elhelyezése különbözik az összehasonlított kiadványokban. Megállapítható még, hogy egyes érmefajtáknál az A/1. számú kiadvány érmerészletekről is tartalmaz képeket, amely képek a B kiadványban szintén megtalálhatók. Ezen túlmenően a képaláírások is javarészt szó szerint egyeznek, továbbá ahol az A/1. számú kiadvány képaláírást nem alkalmaz, annál a képnél a B kiadványban sem található képaláírás. Mindezek mellett szerepelnek az A/1. számú kiadványban olyan, egyszerre több érmét is ábrázoló illusztrációk (pl. „A koronarendszer érméi dombornyomású képeslapon”, 65. oldal), amelyek a B kiadványban ugyanannál az érmefajtánál szintén illusztrációként megjelennek (pl. 16. oldal). A képek, képaláírások és illusztrációk tekintetében fennálló hasonlóságok megfigyelhetők például a B kiadvány 12-17., illetőleg az A/1. számú kiadvány 57-67. oldalainak összehasonlításakor.

12. Az érmék bemutatását követően a B kiadvány áttér a bankjegyekre, és tárgyalja ugyanúgy sorban a koronarendszer, pengőrendszer és forintrendszer bankjegyeit. Alapvetően elkülönül tehát a B kiadványban az érmék és a bankjegyek bemutatása, a szerkesztő ezt a rendezési elvet, koncepciót választotta. Ebből következően a B kiadvány második nagy részét a szintén bankjegyet bemutató A/2., A/3. és A/4. számú kiadványokkal kell összevetni.

13. Tekintettel arra, hogy a B kiadvány bankjegyeket bemutató része – az érmékről szóló részhez hasonlóan – szintén a koronarendszerrel indul, így az A/2. számú kiadvány első három fejezetének témakörei (guldenrendszer, szabadságharc, dualizmus) egyáltalán nem találhatók meg a B kiadványban. Erre figyelemmel a B kiadvány és az A/2. számú kiadvány összehasonlítását a bankjegyek esetében is a koronarendszernél kell kezdeni, amely a B kiadvány 219. oldalán, illetőleg az A/2. számú kiadvány 171. oldalán egyaránt a húsz filléres bankjegy bemutatásával indul. Ahogyan azt az érmékről szóló résznél is megfigyelhettük, az összehasonlított kiadványokban egy-egy bankjegy bemutatása egyaránt annak sorszámával (pl. K1) és hivatalos elnevezésével (pl. 20 Fillér) indul, azonban az érmék bemutatásánál látottakkal ellentétben a jobb felső sarokban egyik kiadványnál sem időintervallum kerül megadásra, hanem a kibocsátás dátuma. Ezt a bankjegy alapadatai, a kapcsolódó táblázat, valamint képek követik. Az összehasonlított kiadványok tehát a bankjegyek bemutatásánál is hasonló alapkonceptiót követnek.

14. Az érméknél leírtakhoz hasonlóan megállapítható, hogy a sorszámozás az összehasonlított kiadványokban szintén ugyanazon elv szerint működik (pl. K1-K49-ig tart a koronarendszer mindkét kiadvány esetében), azonban különbséget jelent, hogy egyes bankjegyfajtákat az A/2. számú kiadvány külön pontban tárgyal (pl. K3M a 174. oldalon), ellentétben a B kiadvánnyal, amely ezeket az eltérő bankjegyváltozatokat a főtípussal azonos sorszám alatt tárgyalja (pl. K3 a 221. oldalon). Továbbá, számos új elem is található a B kiadványban, olyan bankjegyek kerülnek tehát bemutatásra, amelyek az A/2. számú kiadványban nem szerepelnek. Ezeket a szerkesztő a kiadási dátumuknak megfelelő kronológiai sorrendben beillesztette kiadványába, és új sorszámokkal látta el, amelyek

általában a megfelelő alapsorszámok kötőjellel és számokkal kiegészített változatai lettek (pl. K6-1, K6-2 vagy K7-0 a 224. oldalon).

15. Az egyes bankjegyek bemutatásakor az A/2. és B kiadványok egyaránt a következő alapadatokat tüntetik fel: méret, tervezte, aláírók, papír, szín, forgalomból kivonva. Az A/2. számú kiadványban néhány bankjegynél szerepel a „tervezte” mellett egy „metszette” kategória is (pl. K6 a 177. oldalon), a B kiadványban azonban az utóbbi mellett szereplő név a többi tervező neve mellett a „tervezte” elnevezésű pont alatt közösen kerül feltüntetésre (pl. K6 a 223. oldalon). További különbség az alapadatoknál, hogy a B kiadvány általában az aláírók teljes nevét feltünteti, míg az A/2. számú kiadványban legtöbb esetben csak a családi nevük szerepel.

16. Ami a bankjegyfajtákhoz tartozó táblázatokat illeti, azok egyaránt a bankjegyek mostani – pontosabban a kiadványok kiadásának időpontjában fennálló – hozzávetőleges értékét hivatottak szemléltetni. A táblázatok felépítésében és adataiban azonban itt is látunk különbségeket, míg ugyanis az A/2. számú kiadvány az egyes típusok mellett az érméknél már látott „szép”, „n. szép”, „kiváló”, „extra” és „Euro” kategóriákat (négy kategória és euró érték) tartalmazza, addig a B kiadvány a „hajtott”, „hajtott-szép” és „hajtatlan” kategóriákba (három kategória) sorolja a bankjegyeket, állapotuk, valamint annak megfelelő hozzávetőleges értékük szerint. Továbbá, – ahogyan azt az érmék esetében is megfigyelhettük – amíg az A/2. számú kiadvány a táblázat egyes kategóriáinál az érmék értékeit ezer forint mértékegységben adja meg, valamint az „extra” minőségű érme értékét euróban is feltünteti, addig a B kiadvány a teljes forintösszegeket kiírja, azok euróban kifejezett értékeinek feltüntetése nélkül. Ezen túlmenően a más elnevezésű és eltérő számú kategóriák mellett maguk az ott feltüntetett értékek (forintösszegek) itt is különböznek. Ettől eltekintve a mindkét kiadványban szereplő bankjegyfajtákról készült táblázatok javarészt ugyanazon bankjegytípusokat tüntetik fel a két kötetben, néhol a megfogalmazás azonban eltér, teljes egyezésről itt sem beszélhetünk tehát.

17. A bankjegyek bemutatása során használt képek összehasonlítása során megállapítható, hogy – ellentétben az érméknél tapasztalt jelentős átfedéssel – a B kiadvány javarészt olyan képeket és illusztrációkat tartalmaz, amelyek az A/2. számú kiadvány nem találhatók meg. Ez a következtetés az egyes bankjegyek különböző sorozatszámaiból vonható le, azonban néhány egyezés is megállapítható az összehasonlított kiadványok között ezzel a módszerrel, például az A/2. számú kiadvány 174. oldalán található egyes képrészletek sorozatszámuk alapján egyeznek a B kiadvány 221. oldalán található képrészletekkel. A B kiadvány többségében azonban eltérő képeket vonultat fel az A/2 számú kiadványban találhatóéhoz képest.

18. A fenti, A/2. számú kiadvány és B kiadvány között megállapított hasonlóságok és különbségek mibenléte és aránya ugyanúgy vonatkozik az A/3. számú kiadvány és B kiadvány közötti átfedésekre és eltérésekre a pengőrendszer és a forintrendszer bankjegyeinek bemutatása során (B kiadvány 270-380. oldalai).

19. Ami az eddig nem tárgyalt, speciális bankjegyekről szóló A/4. számú kiadványt illeti, abban nem található olyan táblázatok, képek, illusztrációk vagy megjegyzések, amelyek a B kiadványban felhasználásra kerültek volna. Az A/4. számú kiadvány tartalmát tekintve ugyanis kizárólag bankjegyek egyes speciális változatait, felülbélyegzett verzióit, próbáit és tervezeteit mutatja be, a B kiadvány A/1-A/3. kiadványokhoz képest fennálló plusztartalmát pedig javarészt emlékérmék és emlékkiadások adják. Természetesen – főként egyes bankjegyváltozatok hasonló külső jegyeiből fakadóan – az A/4. számú kiadvány és a B



kiadvány egyes bankjegyváltozatai tekintetében is megfigyelhető hasonlóság (pl. B kiadvány 342. oldalának összevetése az A/4. számú kiadvány 322-323. oldalaival), azonban ezeknél a bankjegyeknél sem a koncepció vagy a sorszámozás, sem a képek vagy adatok átvételéről nem beszélhetünk.

A fentiek alapján különösen megállapíthatóak az alábbi hasonlóságok az A és a B kiadványok között

- a B kiadvány alapvetően ugyanolyan tematikájú, szerkezetű, mint az A-kiadványoké,
- a B kiadvány nagyrészt azonos sorszámozást, sorrendiséget használ, mint az A kiadvány,
- a B kiadvány alapvetően és többnyire ugyanazokat az adatokat, ugyanolyan sorrendben tünteti fel, mint az A;
- a B kiadvány táblázatai alapvetően és többnyire azonosak az A kiadvány táblázataival, egyes illusztrációival, megjegyzéseivel, képaláírásaival
- a B kiadványképei - különösen az érmék esetében - nagyrészt megegyeznek az A kiadvány képeivel.

A fentiek alapján különösen megállapíthatóak az alábbi **különbözősége**k az A és a B kiadványok között:

- a B kiadvány az érmék és a bankjegyek értékének tárgyalása körében eltérő csoportosítást és eltérő értékeket tartalmaz;
- a B kiadványban található olyan tartalom, amely az A kiadvány egyikében sem található meg (kb. 45-50 oldal),
- a B kiadvány 1892-ben kezdődik, az A kiadványokból az ez előtti időszakra nézve nem állapítható meg semmilyen átvétel, felhasználás,
- az A/4. számú kiadvánnyal tartalmilag nem egyezik meg még részben sem a B kiadvány;
- az A és a B kiadványok között megállapíthatóak elrendezésbeli különbségek, és néhány adat eltérő tartalommal szerepel.

A fenti hasonlóságok és különbségek alapján az eljáró tanács álláspontja az alábbi.

A B kiadvány sérti az A művek szerzőjének, SZERZŐ 1.-nek különösen a szerkesztésben megnyilvánuló szerzői jogait, illetve a B kiadvány felhasználta az A/1-A/3 alatti műveket, mint gyűjteményes műveket.

A B kiadvány ugyanúgy kronologikus feldolgozása a pénz történetének, mint az A művek, és alapvetően, illetve nagyon nagymértékben ugyanazon pénzeket, azok vonatkozásában alapvetően ugyanazon adatokat, információkat, illusztrációkat, képeket tartalmazza, alapvetően ugyanazon sorrendben, mint az A kiadványok.

Az eljáró tanács álláspontja szerint bár egy teljes körű történeti feldolgozás lehetőségei körében nem feltétlenül széles a szerkesztés tekintetében fennálló alkotói szabadság, de megállapítható, hogy a B kiadvány szerzője lényegében ugyanazt a tematikát és koncepciót követte, mint az A művek szerzője. A gyűjteményes mű szerkesztése során lett volna lehetősége a B kiadvány szerkesztőjének arra, hogy másfajta szerkesztési elvek mentén mutassa be az adatokat. Például az A művek szerzője külön kötetekben tárgyalja a bankjegyek és az érmék történetét, és ezt az elkülönítést - ugyan egy kötetben belül - de ugyanúgy megteszi a B kiadvány szerzője, annak ellenére, hogy például megtehetette volna, hogy a kronologikus sorrendben az érméket és bankjegyeket párhuzamosan (egy éven, egy időszakon belül mind az érmét, mind a bankjegyet tárgyalva) mutatja be. Továbbá, szintén példaként utal e tekintetben az eljáró tanács arra, hogy megítélése szerint nem volt feltétlenül szükséges a B

kiadvány szerkesztőjének az érmék, illetve bankjegyek vonatkozásában nagymértékben ugyanazon adatokat, nagymértékben ugyanazon sorrendben, nagymértékben ugyanazon táblázatokkal, megjegyzésekkel, illusztrációkkal megjelentetnie. Figyelemmel azonban arra, hogy alapvetően azonos tárgyú, és azonos adattartalmat feldolgozó művekről van szó, így jelentős részben szükségképpen áll fenn tartalmi azonosság, hasonlóság. A fentiekben kifejtettek szerint a tartalom elrendezése, az egyes adatelemek sorrendbe állítása is nagyon hasonló, amelynek eredményeképpen a két gyűjtemény alapvetően azonos módon használható. Az eljáró tanácsnak nincs hivatalos tudomása arról, hogy esetleg valamilyen speciális szakmai szabályok lennének arra vonatkozóan, hogy az egyes érme, vagy bankjegytípusokat csak elkülönítve lehetne bemutatni. Megjegyezzük, hogy a B kiadvány címlapján egyébként az egyes pénznemek évek szerinti bontásban szerepelnek, amit a kiadvány szerkesztése nem követ.

Az eljáró tanács megítélése szerint konkrét tartalmi átvétel tekintetében is megállapítható szerzői jogsértés, különösen az egyéni-eredeti jellegű megjegyzések, táblázatok átvételében.

Elmondható ugyanakkor, hogy szerzői jogi jogsértés SZERZŐ 1. felé az A kiadványok egyes tartalmi elemei tekintetében nem feltétlenül áll fenn, tekintettel arra, hogy azok jelentős részben adatok, érme, illetve bankjegyeképek, amelyek vagy önmagukban szerzői jogi oltalom alatt nem állnak (ld. az adatok), vagy azokon nem SZERZŐ 1.-nek állnak fenn szerzői jogai (képek, illetve érme, bankjegy kialakítások).

Megjegyzi az eljáró tanács azt is, hogy egyes adattartalmak, illetve egyes képek tekintetében fennállnak különbségek is, amint az a fentiekben részletesen kifejtésre került.

Kiemeli az eljáró tanács, hogy a B kiadvány csak 1892-ben kezdi az érmék, bankjegyet történetének tárgyalását, míg az A/1 alatti kiadvány 1848-ban, az A/2 alatti mű pedig 1759-ben. Az 1892-t megelőző időszakra az A/1, valamint az A/2 alatti kiadványok tekintetében jogsértés nem állapítható meg. Mivel az A/4 alatti kiadványból nem tartalmaz átvételt a B kiadvány, így az A/4 alatti mű tekintetében nem állapítható meg jogsértés.

Az eljáró tanács hangsúlyozza azt is, hogy a B kiadvány jelentős tartalmi különbséget mutat azzal, hogy a lényegében minden érme, illetve bankjegy mellett megtalálható értékbecslés eltérő kategóriákat alkalmaz, és az egyes kategóriákban más értékeket szerepeltet, más módszerrel. Továbbá, az eljáró tanács rámutat arra, hogy a B kiadvány tartalmaz olyan plusz tartalmat, amely egyik A kiadványban sem szerepel. Ennek mértéke kb. 45-50 oldalra tehető, és e tartalom tekintetében jogsértés szintén nem állapítható meg az A kiadvány szerzőjének sérelmére.

**Összegezve**, az eljáró tanács megítélése szerint a B kiadvány nem minősül az A kiadványok szolgai másolásának, azonban az A/1-A/3 művekkel olyan azonosságokat mutat, amely alapján joggal lehet következtetni arra, szerkesztője felhasználta azok tartalmát, illetve annak szerkesztési elveit, amely felhasználás a jogosult engedélye hiányában jogsértő. Szolgai másolásról azért nem beszélhetünk, mert a B kiadványban a bankjegyek, érmék értékével kapcsolatos részek eltérő tartalommal szerepelnek, egyes képek, azok elrendezése, illetve bizonyos adatok tekintetében különbségek vannak a két kiadvány között, továbbá megállapítható, hogy a B kiadványban van plusztartalom. A B kiadványban a tematika, a koncepció, a szerkezet, valamint az adatok rendszerezése, feldolgozása lényegében azonos az A/1-A/3 művekével, továbbá a táblázatok, megjegyzések, képaláírások azonossága is arra enged következtetni, hogy azok az A kiadványokból átvételre kerültek. Következésképpen

elsődlegesen az A/1-A/3 művekkel, mint gyűjteményes művekkel kapcsolatos szerzői jogok sérülnek, másodsorban pedig az A/1-A/3 alatti művek egyes tartalmi elemeivel kapcsolatos szerzői jogok sérülnek (pl. szöveges megjegyzések átvétele révén).

### 1.3. Az okozott vagyoni hátránnyal kapcsolatos kérdés

Az Szt. az alábbiak szerint rendelkezik:

*„16. § (4) Ha e törvény másképp nem rendelkezik, a szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amelynek – eltérő megállapodás hiányában – a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia. A díjazásról a jogosult csak kifejezett nyilatkozattal mondhat le. Ha a törvény a felhasználási szerződés érvényességét megszabott alakhoz köti, a díjazásról való lemondás is csak a megszabott alakban érvényes.”*

...

*94. § (1) Jogainak megsértése esetén a szerző a jogsértővel szemben – az eset körülményeihez képest – a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:*

...

*e) követelheti a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítését;*

....

*(2) A szerzői jog megsértése esetén a szerző a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítést is követelhet.”*

Az engedély nélküli többszörözés, terjesztés, átdolgozás az eredeti művek jogosultja számára vagyoni hátrányt okoz. Az eredeti művek szerzője jogsértés esetén a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítését és kártérítést követelhet. A gazdagodás visszatérítése minimálisan a szerzőt megillető elmaradt licenccij lehet, amelynek főszabályként a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia. Az elmaradt licenccij az a díj, amely az eredeti művek szerzőjének járt volna, ha a jogsértőnek minősülő mű szerzője a kiadáshoz tőle engedélyt kért volna. Kártérítésként pedig többek között az eredeti szerzőnek az elmaradt haszna követelhető.

Az összecszerűségnek a megállapításához azonban az eljáró tanács, illetve a Testület hatáskörébe nem tartozó bizonyítási cselekmények lefolytatása lenne szükséges, így különösen az alábbiak: (i) a gazdagodás visszatérítése tekintetében a jogosult és a kiadó közötti szerződés ismerete, valamint annak feltárása, hogy ténylegesen hány példány került a feljelentéssel érintett termékből eladásra és milyen áron, (ii) a kártérítés vonatkozásában a jogosultak nyilatkozata az elmaradt hasznon mértékének vonatkozásában, illetve az elmaradt haszn bizonyítása, továbbá a jogosultak azon nyilatkozata, illetve annak bizonyítása, hogy az eredeti művek kelendőségét mennyiben befolyásolta a jogsértő művek forgalma.

Mindazonáltal megjegyzi az eljáró tanács az alábbiakat. Általában a követett gyakorlat szerint szerzői díjként a kiadvány ÁFA nélkül számított eladási árának 7-10%-át szokták alapul venni, azzal, hogy saját kiadás esetén a szerző magasabb bevételre is szert tehet. A szerzői jogdíj egyébként mindig a felek megállapodásának függvénye.<sup>3</sup> A jelen esetben a feljelentéssel érintett kiadványból 1.200 db került kinyomtatásra a mellékelt számla szerint. A fogyasztói ár a nyomozati iratokból teljes bizonyossággal - az iratok rossz minősége és a kiadványok azonosíthatósága miatt nehezen állapítható meg. A feljelentéshez csatolt [www....hu](http://www....hu) oldal 5.000,- HUF árat tüntet fel, de a későbbi iratok alacsonyabb árra (3.590,-,

<sup>3</sup> Ld. különösen az SzJSzT 17/2004 számú véleményyt

3.690,- Ft, 3.990,- Ft) engednek következtetni. A nyomtatott könyvek ÁFA kulcsa 5%. A licencdíj mértéke tekintetében az eljáró tanács megítélése szerint tekintettel kell arra lenni, hogy alapvetően a szerkezet, tematika tekintetében történt átvétel. Tekintettel kell továbbá arra lenni, hogy a jogsértőnek tartott kiadványban egyéni-eredeti tartalom, különösen az érmék, bankjegyek értékével kapcsolatos részek, továbbá néhány oldalnyi olyan tartalom, amelyek a jogosult műveiben nem szerepelnek. Végül, a jogsértőnek tartott kiadvány későbbi időponttól, jelesül 1892-től dolgozza fel az érmék, bankjegyek történetét, mint az eredeti művek, továbbá azt is ismételtelen meg kell említeni, hogy az A/4 alatt megjelölt kiadványból nem történt átvétel.

Az eljáró tanács a fentiek alapján nem tud eleget tenni a megkeresésben megjelölt azon igénynek, hogy táblázatban mutassa be, mekkora az okozott vagyoni hátrány összege jogosultanként az egyes kötetekre és összesen meghatározva. A vagyoni hátrány csak az A kiadvány 1-3 kötetével kapcsolatban merülhet fel, amelynek szerzői jogi jogosultja – a rendelkezésünkre álló információink szerint – SZERZŐ 1.

## **Ad 2.**

Amint arra az eljáró tanács a fentiekben már rámutatott, KÖNYV 5. és az KÖNYV 6. (ISBN szám nélkül) kiadványok borítójukat és első oldalukat leszámítva azonos tartalmúak. Bár az utóbbi kiadványon szerző neve nem szerepel, a két kiadvány lényegi azonosság miatt vélelmezhető, hogy a szerzőjük is azonos.

## **Ad 3.**

A KÖNYV 5. kiadvány szintén gyűjteményes műnek minősülhet. Ahogy arra már kitért a szakvélemény, a szerzői tartalmat nem hordozó gyűjteményes mű esetében a szerkesztő szerzői jogi jogosultsága akkor áll fenn, ha a szerkesztői munka egyéni eredeti jellege megállapítható. SZERZŐ 2. munkájának az egyéni-eredeti jellege lényegében az érmék értékeivel kapcsolatos részekben, illetve az A művekhez képesti plusztartalomban állapítható meg. A B kiadvány szerkesztésénél - a téma engedte kötöttségekre is figyelemmel - lehetett volna eltérő megoldásokat alkalmazva bemutatni a pénztípusokat, ennek ellenére a szerkesztési megoldások alapvetően megegyeznek az A/1-3. kiadvány szerkezetével, ezért joggal feltételezhető, hogy ez a megoldás nem SZERZŐ 2. saját egyéni munkája, hanem átvétel. Az, hogy a B kiadvány egyben tartalmazza az A/1-A/3 kiadványok tartalmát szerzői jogi szempontból nem releváns különbség.

A SZERZŐ 2. által szerkesztett kiadvány a feljelentői művek részben átdolgozott változatának tekinthető. Más szerző művének átdolgozásához is az eredeti szerzői jogi jogosult engedélye szükséges, engedély hiányában az átdolgozás, mint felhasználás a szerző kizárólagos szerzői jogait megsérti. Az átdolgozás következtében egy új mű jön létre, amely annak ellenére szerzői műnek minősül, hogy a szerzőként feltüntetett személy csak részben teszi hozzá a saját egyéni eredeti megoldásait. Az átdolgozás során keletkezett mű esetében természetesen fel kell tüntetni annak a műnek a szerzőjét is, amely műből átvett tartalmakat.

A SZERZŐ 2. által szerkesztett kiadvány tehát szerzői műnek tekinthető, ez azonban nem zárja ki, hogy a kiadvány szerkesztése során az átvett tartalmak, szerkesztési elvek vonatkozásában a szerzői jogi jogsértést.

#### **Ad 4.**

Az eljáró tanács megjegyzi, hogy KÖNYV 5. és a KÖNYV 6. (ISBN szám nélkül) kiadványai kiadói szemmel szokatlan jellegűek. Az utóbbi művön a szerzőre, kiadóra, stb. vonatkozóan semmilyen információ nem szerepel, a mű impresszumot nem tartalmaz. Az előbbi művön a "copyright" szimbólum magyarázata értelmezhetetlen, és szerző sincsen feltüntetve, csak szerkesztő. A magyarázat szövege is azt a megítélést erősíti, hogy a szerkesztő tisztában volt azzal, hogy nem ő a kiadvány szerzője.

A bankjegyek, érmék grafikai terve a tervező részére szerzői jogi oltalom alatt állhat, amelynek többszörözéséhez a szerzői jogi jogosult engedélye szükséges. Ez a kérdés azonban a megkeresésnek nem képezi tárgyát, így azzal az eljáró tanács a továbbiakban nem foglalkozik.

Megjegyzi végül az eljáró tanács, hogy a kötet illusztrációi fényképek, azonban azok forrásának SZERZŐ 2. kötetében nincsen semmilyen megjelölése, szemben SZERZŐ 1. kötetével. Mivel azonban ez a kérdés nem volt a megkeresés tárgya, erre a kérdésre a továbbiakban az eljáró tanács nem tér ki.

Budapest, 2012. november 21.

Dr. Hajagos Éva  
a tanács elnöke

Dr. Lukácsi Péter  
a tanács előadó tagja

Barna Imre  
a tanács szavazó tagja